

Turín: KAPITÁLNÍ OBJEV

Roku 1889 objal filozof Friedrich Nietzsche v Turíně týraného koně, ztratil vědomí a také rozum. Ještě před tím, než se zbláznil, ovšem stihl svému příteli údajně napsat: „Turín, kamaráde, je kapitální objev...“ Ano, je!

Když se naše Annika vdala do Milána, moje motivace naučit se italsky a věnovat se této zemi zaslíbené zesílila. Italsky sice stále ještě moc duchaplně nemluví, ale slušně rozumím a poznávací cesty po Itálii houstnou. Stihla jsem už prozkoumat Milán a loni na podzim následoval Piemont, kde se mi líbilo ještě víc než v Toskánsku. A vůbec jsem nečekala, jak mě dostane metropole tohoto kraje.

NAHORU A DOLŮ

Turín je snad nejrozporuplnější město Itálie: na jedné straně nejbaroknější, na druhé straně nejmodernější. Od sjednocení Itálie v roce 1861 prožívá stále změny: chvíli září na vrcholu prosperity a slávy a posléze je opět sražena k zemi. Původně založena Římany, k baroknímu rozkvětu přivedena Savojskou dynastií a mezi průmyslové metropole pronikla díky zakladatelům koncernu Fiat, rodině Agnelli.

Když zde byl v roce 1861 korunován první král Itálie Vittorio Emanuele II, stalo se domýšlivé město se svými noblesními dómy a historickými

objekty, honosnými nákupními třídami s podloubími a prostornými náměstími hlavním městem nové Itálie. Během několika málo let však tento titul putoval do Florencie a pak do Říma. S sebou si odnesl pracovní příležitosti i národní prestiž. Turín se však brzy vzpamatoval a stal se jedním z nejvynalézavějších a nejproslulejších průmyslových měst.

Mussoliniho politická milostná aféra s Hitlerem však město takřka zruinovala: v květnu 1945 bylo více než čtyřicet procent turínských staveb zničeno. Město proto muselo dát svému životu ještě jednou nový smysl – během padesátých let se Turín společně s Milánem stal dynamem italského hospodářského zázraku. A koncem století, kdy se těžký průmysl přesouval do Asie, se Turín opět dostal na dno. Až v roce 2006 ho dvacáté zimní olympijské hry znovu objevily.

POJĎ, PROJDEM PASÁŽÍ...

Když jsme vyrazili do centra, fascinovala mě jeho kompaktnost. Architektonická krása Turína ale není ani tak

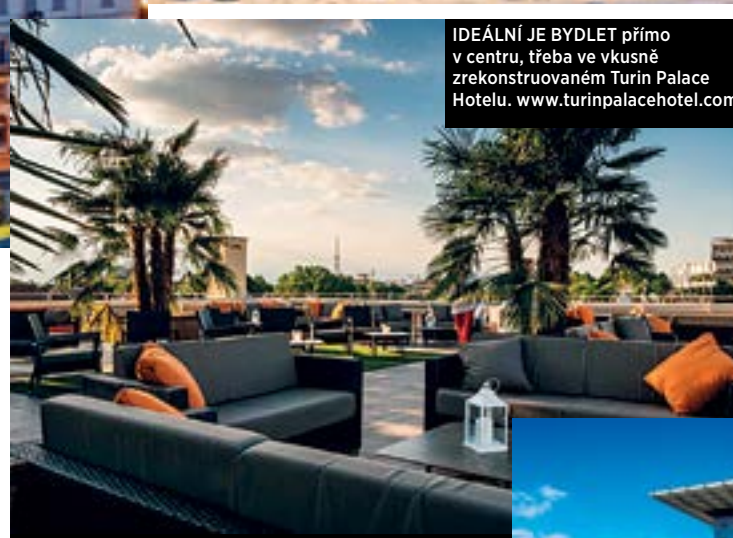

HLAVNÍ KUPOLE kostela San Lorenzo nezapře vliv španělské muslimské architektury

V TURÍNSKÉ KATEDRÁLE (Cattedrale di San Giovanni Battista) se uchovává Turínské plátno

IDEÁLNÍ JE BYDLET přímo v centru, třeba ve vkusně zrekonstruovaném Turin Palace Hotelu. www.turinpalacehotel.com

MOLE ANTONELLIANA je pojmenována podle svého autora, architekta Alessandra Antonelliho. Z původně zamýšlené synagogy je dnes muzeum filmu.

PIAZZA CASTELLO je hlavním náměstím města

VIA ROMA propojuje hlavní náměstí s turínským hlavním nádražím. Je to adresa řady luxusních obchodů.

TEXT: NATÁŠA KAMES; FOTO: SHUTTERSTOCK.COM (7) A ARCHIV TURIN PALACE HOTEL (1)

GALERIE manželů Agnelli je velkolepým příkladem průmyslové architektury. Jde o bývalou výrobní halu.

BRIOCHE se dá volně přeložit jako „něco sladkého“, v italské kavárně jde často o croissant

v jednotlivých stavbách, jako spíš v tom, že nevelké centrum tvoří jednotný celek, v němž jsou honosné barokní či secesní paláce propojené osmnácti kilometry podloubí a pasáží – rekordní délka, která v Evropě nemá obdoby. Poprchávalo, ale díky podloubím, kde Turíňané žijí, posedávají v některé z útulných kavárniček, nakupují nebo jen tak korzují, jsme město prošli suchou nohou. V průvodci jsem se dočetla, že s tímto bezvadným nápadem – propojit město pasážemi – přišel už král Viktor Emanuel I., aby se mohl po svém sídelním městě nerušeně procházet právě i za špatného počasí.

VÝTAHEM NAD STŘECHY TURÍNA

První den jsem si přála navštívit Antonellianu – stavbu, která je symbolem Turína. Původně byla v 19. století projektována jako synagoga, ale protože ji architekt k nelibosti židovské obce neustále zvyšoval (z původně zamýšlených 47 metrů se vyšplhala nad sto, což neúnosně zvyšovalo i náklady), byly práce pozastaveny. Město nakonec nedokončenou stavbu odkoupilo a v roce 2000 v ní zřídilo Muzeum kinematografie. Tato 167 metrů vysoká dominanta Turína, nejvyšší zděná stavba v celé Itálii, uvnitř skrývá jednu z největších filmoték na světě.

V muzeu jsem strávila celé odpoledne. Nečekejte tady žádný nudný výčet historie filmu, ale zábavnou moderní expozici. V Turíně není náhodou, bohaté město bylo v meziválečném období hlavním městem italského filmu. Teprve Mussolini ho o tento primát připravil, když filmový průmysl v roce 1937 přesunul do nových prostor v Římě.

PŘEKVAPENÍ BEZ KONCE...

Další turínskou zajímavost byste asi uprostřed Itálie nečekali. Je jí jedno z největších egyptských muzeí na světě, větší sbírky

najdete snad jen v Londýně a Káhiře.

Hlavní ulicí v centru je Via Roma se spoustou luxusních obchodů. Ta vás dovede i k významným budovám, jako jsou Palazzo Madama, Turínská katedrála a kostel San Lorenzo. To vše je v těsné blízkosti hlavního turínského náměstí Piazza Castello. Jakými protějškem barokní krásy Palazzo Madama je renesanční klenot Palazzo Scaglia di Verrua. Největším a jedním z nejhezčích komplexů je pak Královský palác, bývalé sídlo savojských králů, nyní mj. také muzeum, s velkou a krásnou zahradou.

A kdo má rád moderní architekturu, musí vidět galerii manželů Agnelli, která je velkolepým příkladem průmyslové architektury. Jde o bývalou tovární halu, kterou nechal postavit prezident automobilové společnosti Fiat Giovanni Agnelli. Obrovská ocelová konstrukce objektu vyvolává dojem, jako by tu právě přistála kosmická loď. Uvnitř se skrývá obrovský výstavní sál, kde je umístěna zmíněná galerie.

GASTROPOŽITKY

Kultura stravování se zdá být v genech Piemontanů. Nikde v Itálii neexistuje tolik skvostných odrůd vína. „Piemont ovšem není tak známý jako sousední Francie,“ pravil můj kamarád Richardo, „my umíme vařit a vyrábět vína a Francouzi mají lepší marketing, který nám až za tak moc nejde. Ale naše kuchyně i vína jsou daleko lepší,“ usmíval se naprosto přesvědčeně.

Sledovat odpolední siestu v italské kavárně je pak zážitek. Italové u baru srkají své espresso nebo cappuccino, k tomu zakusují *brioche*, což je něco malého sladkého, nejčastěji croissant. Pít na baru je populární, protože ceny jsou o něco nižší, než když si sednete. Káva se podává zásadně s minerálkou a v průměru nestojí víc než 1,30 eura, což je méně než v Praze. Ti, kdo tolik nespěchají, popíjejí u stolků Campari se sodou nebo Martini, rovněž vyráběné v Turíně.

A když si dáte odpoledne aperitiv, přistane u vás i talíř slaných obložených kousků *stuzzichini*. Výborná věc, protože na lačno není radno pít! ■